

ՀՀ տարածքային
կառավարման և
ենթակառուցվածքների
նախարարություն

Գերմանական
համագործակցություն
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ԿԼԻՄԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿՈՒՄ ԿԼԻՄԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՄԱՐՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

**Վտանգները, վտանգների տեսակները,
դասակարգումը, Հայաստանին սպառնացող
վտանգները, դրանց վիզուալիզացիան
(քարտեզներ և սխեմատիկ պատկերներ)**

Հունիս 2022 թ.

Ի՞նչ է վտանգը

երևույթ, գործընթաց, գործունեություն, իրադարձություն, նյութ, որը **կարող է հանգեցնել** մարդկային զոհերի, նրանց առողջության վատթարացման, կենսաապահովման միջոցների, գույքի և նյութական կորուստների, սոցիալական, տնտեսական գործունեության և ծառայությունների խաթարումների, բնապահպանական և այլ վնասների

Վտանգները բազմազան են և բազմաբնույթ

Եթե խոսենք Հայաստանի մասին, ապա պետք է փաստենք, որ սպառնացող վտանգների թիվը հասնում է 110-ի:

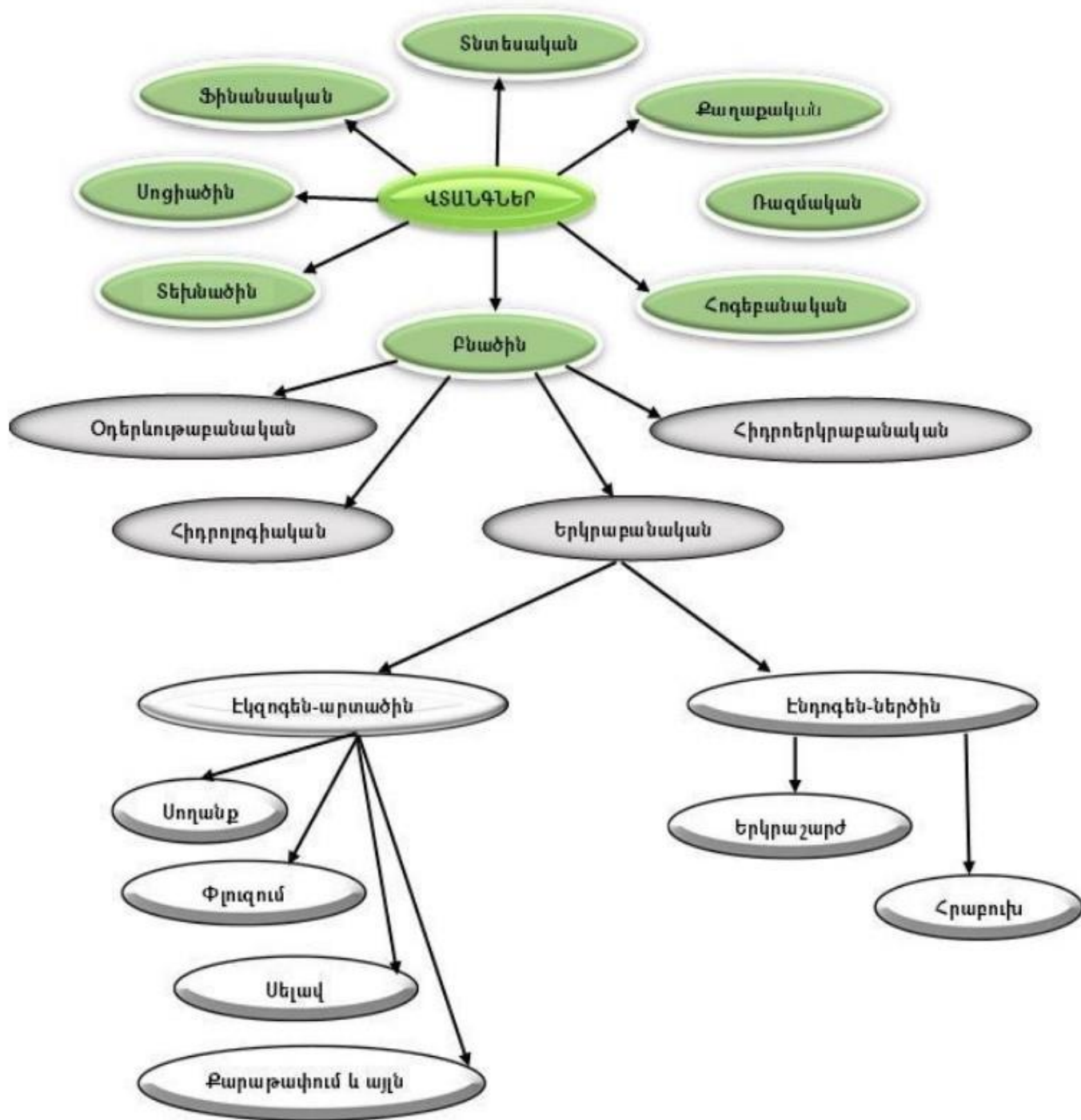
Վտանգներ	Հավանականություն	Ընդհանուր ազդեցություն	Ազդեցություն մարդու վրա
Երկրաշարժ	բարձր	բարձր	բարձր
Սողանք	բարձր	բարձր	ցածր
Կարկտահարություն	բարձր	բարձր	ցածր
Ծայրահեղ եղանակային պայմ.	միջին	միջին	ցածր
Սելավներ	միջին	միջին	ցածր
Պատնեշի փլուզում	միջին	բարձր	բարձր
Երաշտ	միջին	բարձր	ցածր
Ուժեղ քամիներ	բարձր	միջին	ցածր
Ճառագայթային վտանգ	ցածր	բարձր	բարձր
Քիմիական վտանգ/ պայթյուն	ցածր	ցածր	միջին

Վտանգների դասակարգումը

Վտանգների դասակարգման համար օգտագործվում են բազմաթիվ ցուցանիշներ: Օրինակ վտանգները կարելի է դասակարգել.

- Ըստ վտանգի **ծագման աղբյուրի**
- Ըստ **կանխատեսման աստիճանի**
- Ըստ **մարդու գործունեության գործոնի**
- Ըստ վտանգի **ծագման առաջնայնության**
- Ըստ վտանգի **կանխման աստիճանի**
- Այլ

Որպես օրինակ
 ներկայացված է վտանգների
 դասակարգումը **ըստ**
ծագման աղբյուրի

Յուրաքանչյուր վտանգ ունի իր քանակական բնութագրերը

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

- Մագնիտուդ
- Դրսևորման ուժգնություն
- Էպիկենտրոնի կորդինատներ
- Հիպոկենտրոնի կորդինատներ
- Երկրաշարժի ծագման ժամանակ
- Երկրաշարժի տեսակ

ՍԵԼԱՎ

- Ալիքի բարձրություն
- Ջրաբերուկների քանակ
- Ջրաբերկուկների կազմ
- Հոսքի արագություն
- Հոսքի ուղղություն

ՔԱՐԱԹԱՓՈՒՄ

- Թափվող քարերի ծավալ
- Տեսակարար կշիռ
- Քարերի շարժման արագություն
- Քարերի կարծրություն
- Քարաթափման տեսակ
- Քարաթափման տարածքի մակերես
- Լանջի թեքություն
- Լանջի բարձրություն

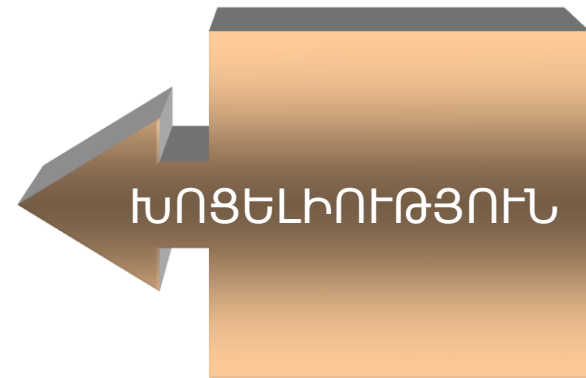
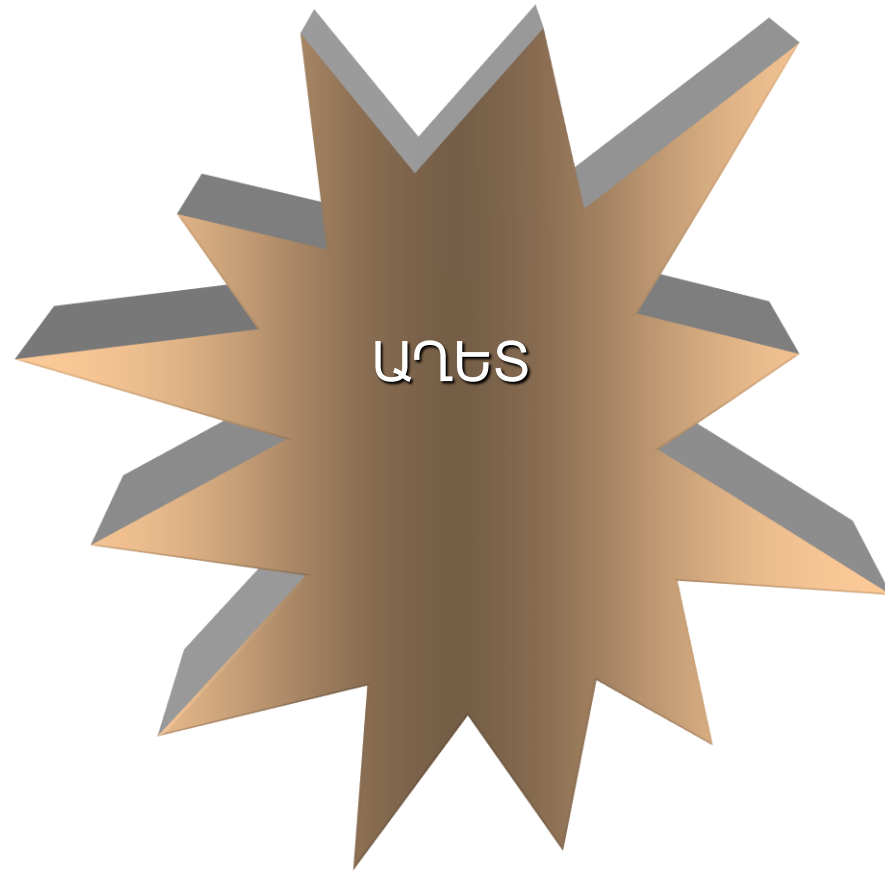
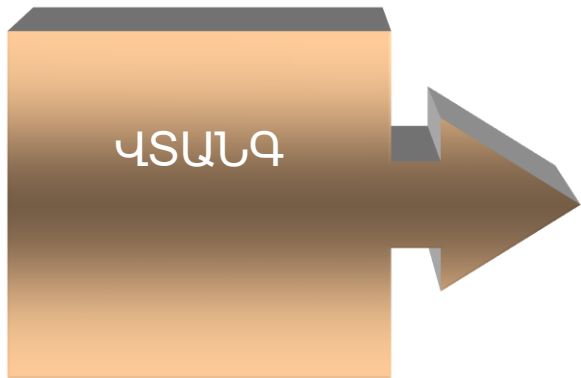

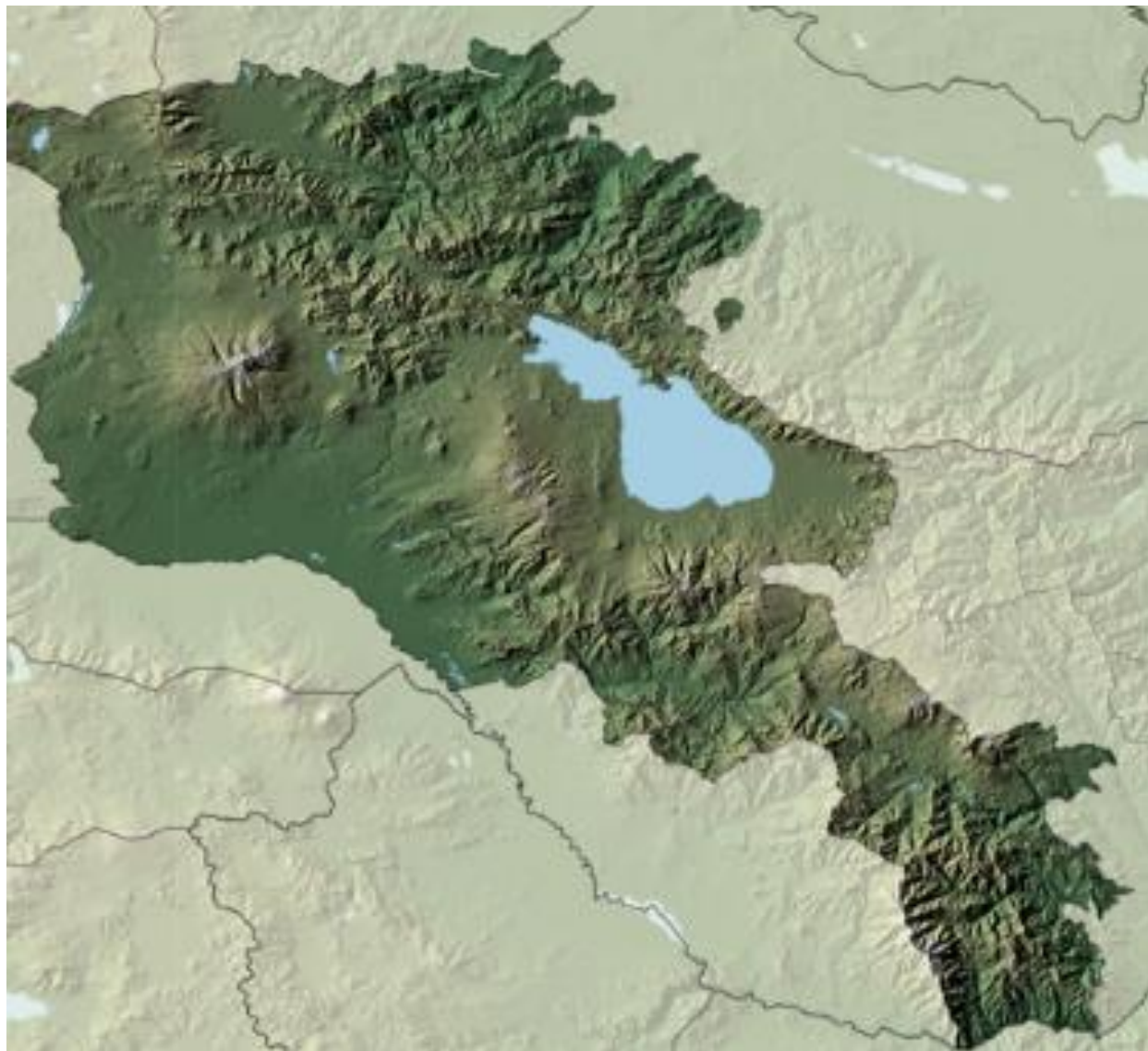
ՍՈՂԱՆՔ

- Սողանքի մարմինը
- Սահքի մակերևույթը
- Խորությունը
- Սողանքի արագությունը

Ի՞նչ է աղետը՝

բնակչության և պետության, համայնքի կամ հասարակության բնականոն կենսագործունեությունը խաթարող **արտակարգ** իրավիճակ, որը հանգեցրել է մարդկային զոհերի, մարդկանց առողջության և շրջակա միջավայրի զգալի վնասի, խոշոր նյութական վնասների, որի վերացումը գերազանցում է սեփական ուժերով հաղթահարելու կարողությունները:

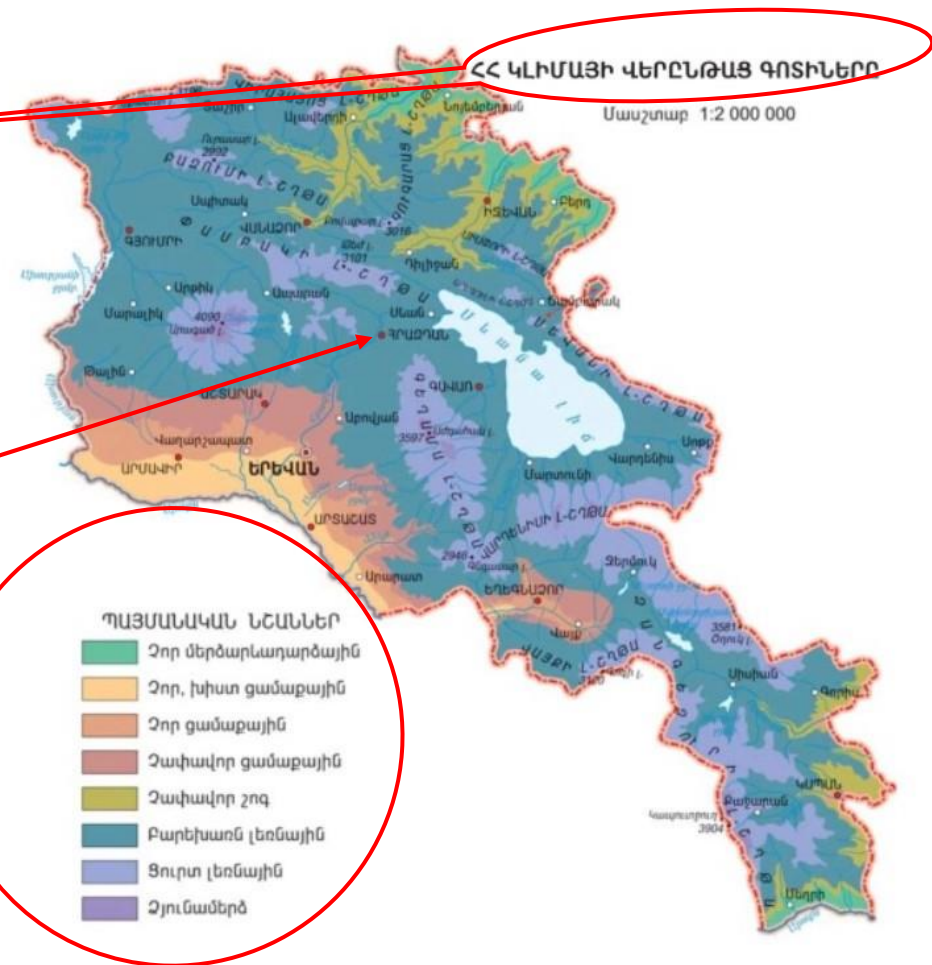
Քարտեզներ

Միջոց, որը ներկայումս
հնարավորություն է տալիս
վիզուալիզացնել գրեթե ամեն ինչ
տարածության վրա և լայն
կիրառություն ունի մարդու
կենսագործունեության գրեթե
բոլոր ոլորտներում՝ այդ թվում
**սպառնացող վտանգների և
կլիմայի փոփոխության
ազդեցությունը
վիզուալիզացնելու համար**

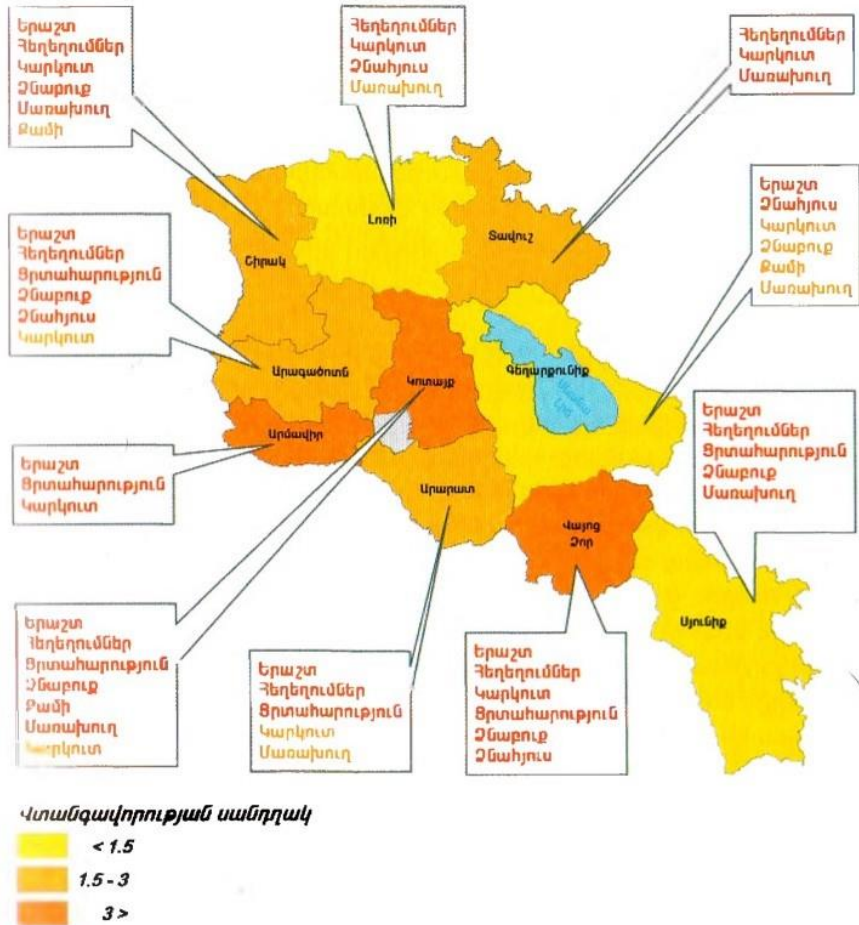
- Որևէ **չափորոշիչով/ներով** փոքրացված ընդհանրացված պատկերներ են հարթության վրա

- Ունեն կորդինատային ցանց կամ **կորդինատներ**

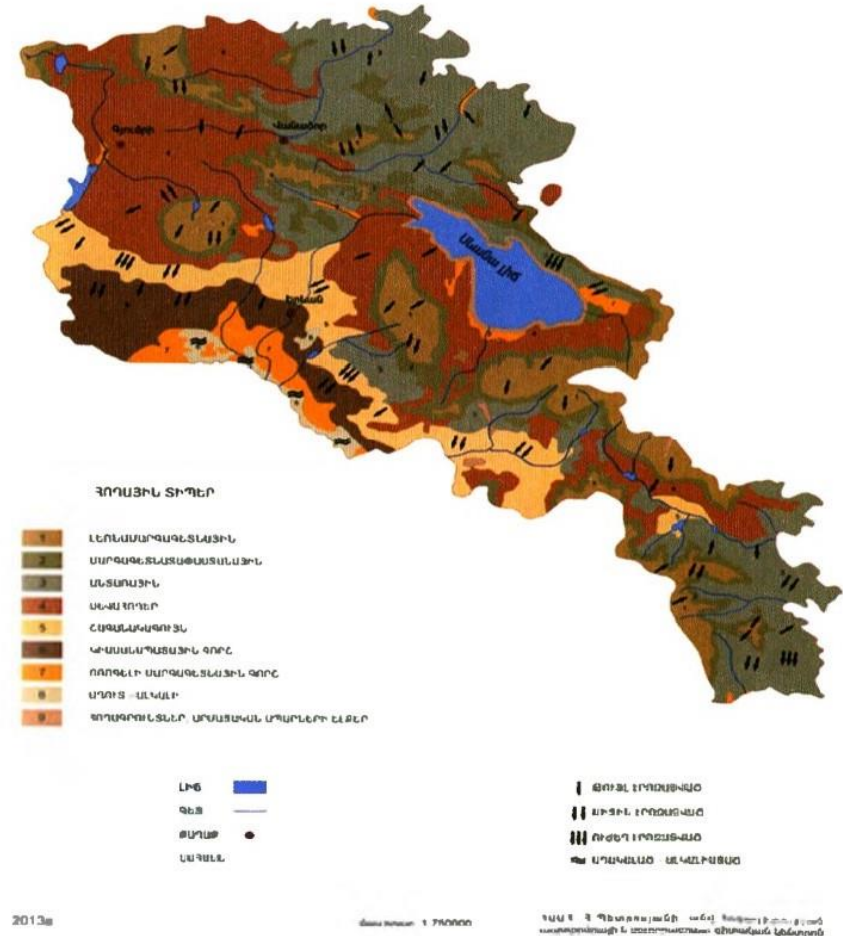
- **Պայմանական նշանների** համակարգ

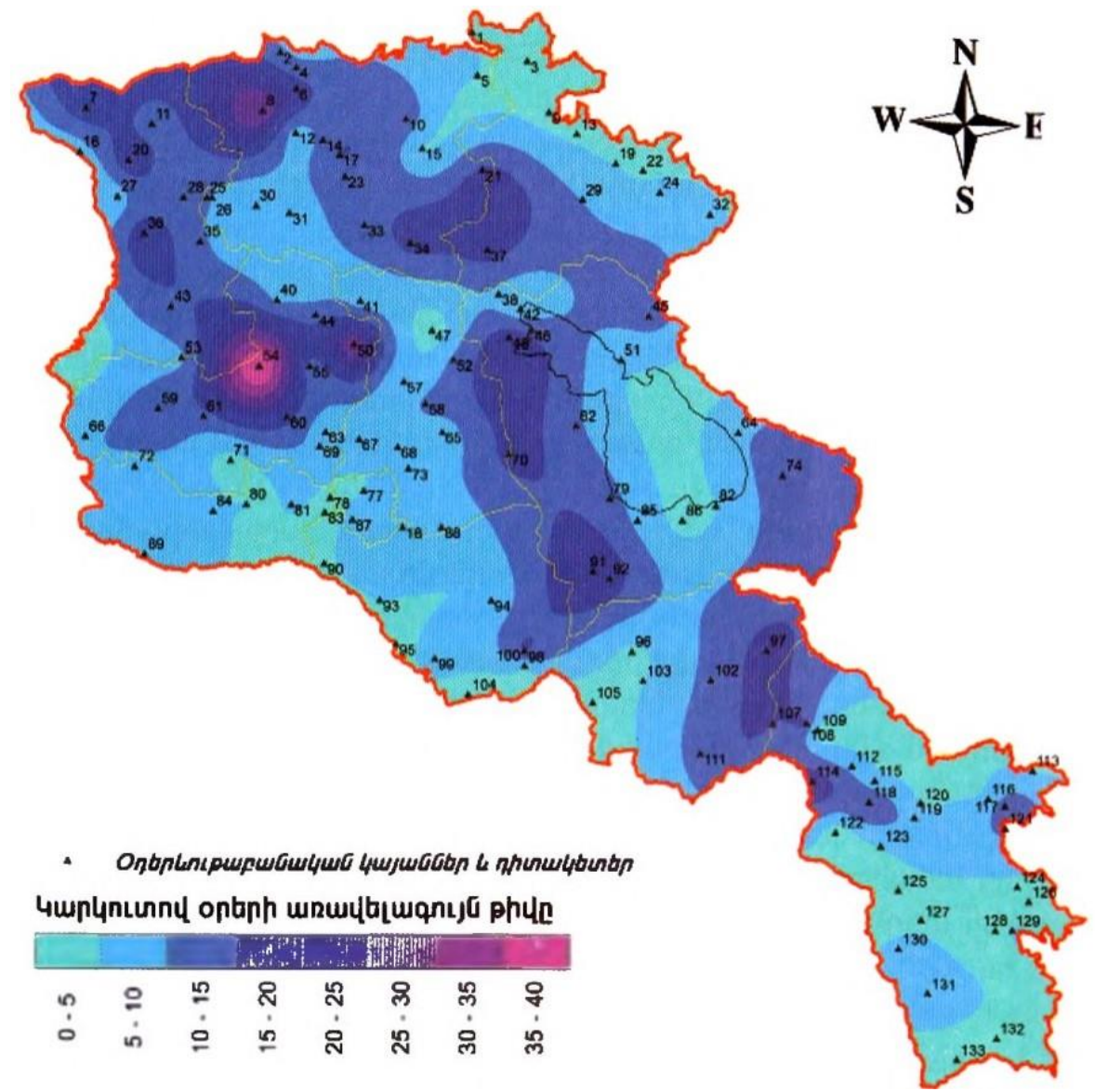
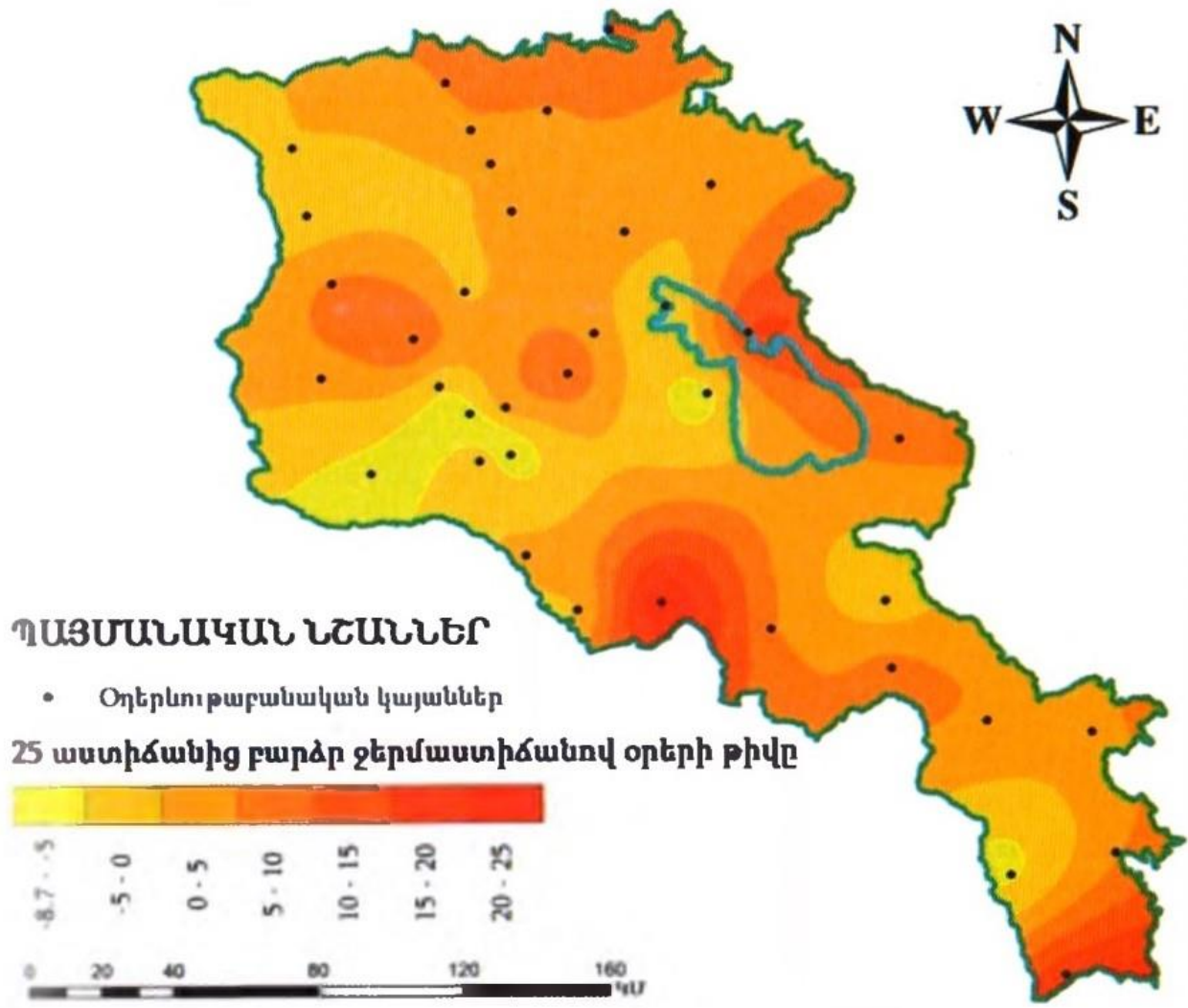
Հայաստանին սպառնացող վտանգների վիզուալիզացումը քարտեզների միջոցով

Նկար 5. Հայաստանի մարզերի խոցելիությունը հիդրոոլորոնաբանական վտանգավոր երևույթների նկատմամբ¹

Նկար 6. ՀՀ հողերի էրոզացվածությունը

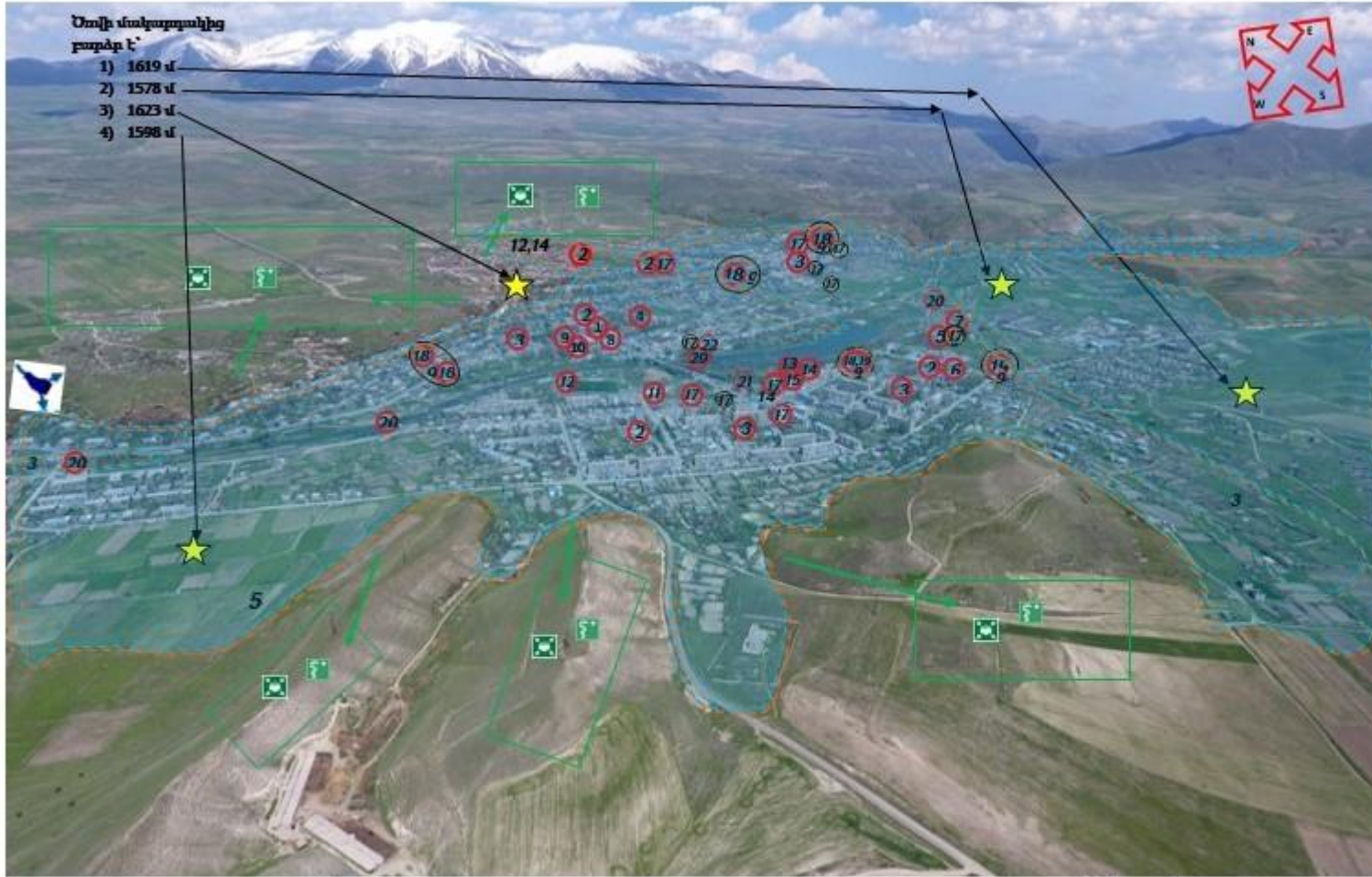

Նկար 11. ՀՀ-ում 25 °C-ից բարձր ջերմաստիճանով օրերի թիվը

Վտանգների, խոցելիության և կարողությունների **սխեմատիկ** **պատկեր**

- Վիզուալիզացիայի համար լայնորեն կիրառվող մեթոդ
- Այն չի համարվում քարտեզ
- Չի կազմվում պորոֆեսիանալ քարտեզագրման գործքիքների միջոցով
- Ձևաչափը օգտագործվում է SՄՌԿ ուսումնասիրության և համայնքային ԱՌԿ պլանների մշակման ընթացքում
- Չի համարվում վիզուալիզացիայի ճշգրիտ գործիք, բայց լրիվ բավարար է համայնքային մակարդակում վտանգների, խոցելիության և կարողությունների ֆիքսման և համադրման համար

**ՍԻՆՄԱՏԻԿ ՊԱՏԿԵՐ
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ՎՏԱՆԳՆԵՐԻ, ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ**

**ՍԻՆՄԱՏԻԿ
ՎԱՏԿԵՐԻ
ՕՐԻՆԱԿ**

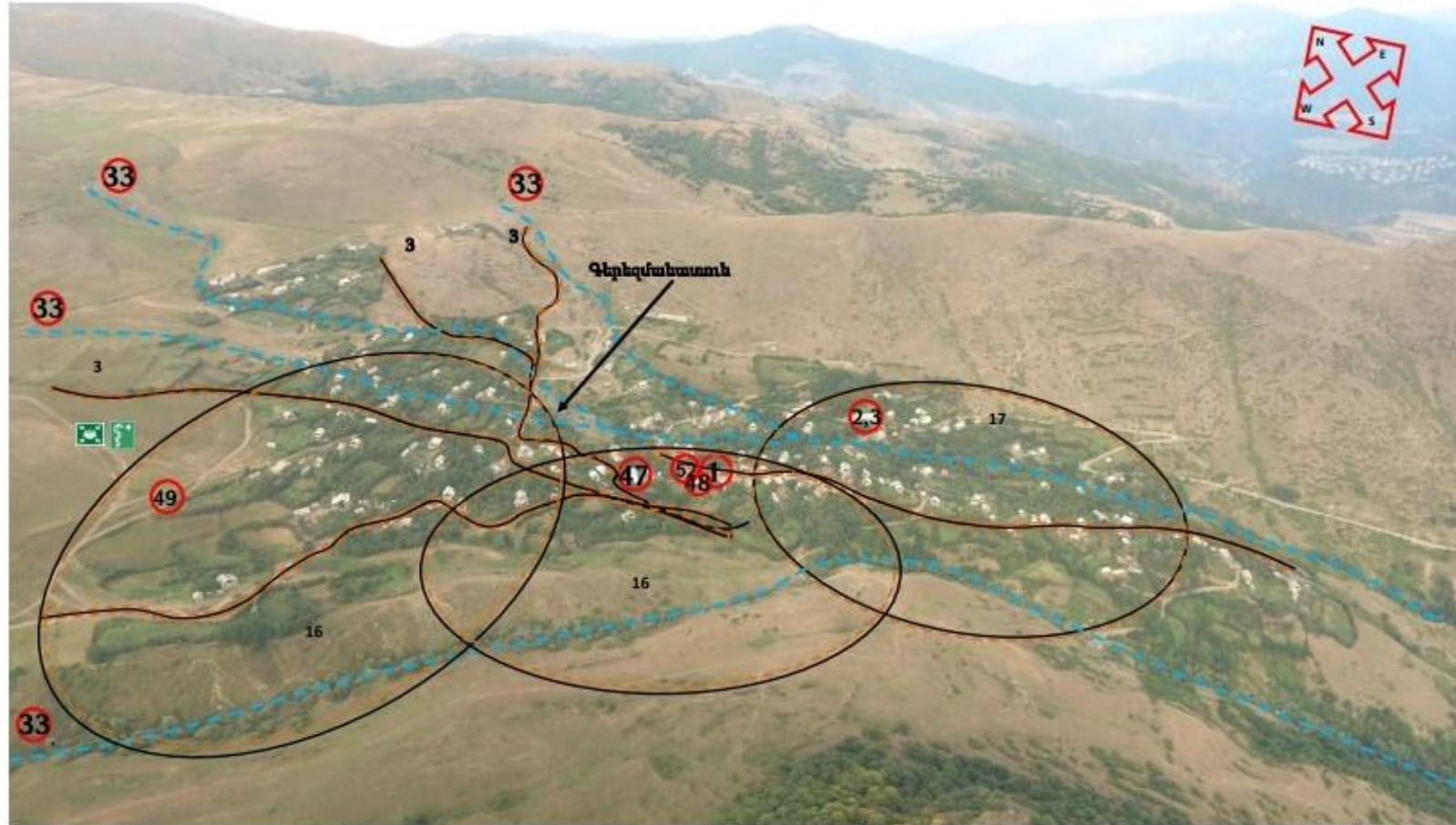
- աշխարհագրական բևեռներ	- համայնքապետարան	- գեղարվ. դպրոց	- հացի արտադրամաս
- վրանգ-ըստ համարակալման	- դպրոց	- շախմատի դպրոց	- բենզալցակայան
- վրանգ-ըրածածկում	- ՆՈՒՀ	- պարի դպրոց	- գազալցակայան
- խոցելիություն- ըստ վրանգի	- մշակույթի տուն	- ֆուտբոլի դպրոց	- կամուրջ
- ջրի հոսքի ուղղություն	- քոլեջ	- մարզադպրոց	- Ոստիկանություն
- տարահանման հավաքավայրերի	- ԲՈՒՀ	- ՄՊՍ կենտրոն	- Հրշեջ-փրկ. ջոկատ
- տարահանման ուղղություն	- հիվանդանոց	- ավտոդպրոց	- ծովի մակարդակից բարձր (մ)
- առաջին օգնության տեղամաս	- երաժշտ. դպրոց	- ֆուտբոլի դպրոց	

16.	1. Սարիկ
17.	1. Սարիկ 2. Հնար-շխտություններ
18.	1. Խոտանակ տարածքներ 2. Կենտրոններ 3. Բուսականություն
19.	1. Ճանաչարի 2. Լինեթրատալրոստացում
20.	1. Բուսակեր տներ 2. Հնար-շխտություններ 3. Ճանաչարներ

Վրանգներ/խոցելիություն/ կարողություն/ պայմանական նշաններ	
1.	1. Սարիկ 2. Հնար-շխտություններ 3. Կենտրոններ 4. Լինեթրատալրոստացում
2.	1. Տանգառարաններ 2. Տաներ 3. Այգիներ 4. Խոտանակներ 5. Առանձնատնտեսում
3.	1. Արհանդես տարածքներ
4.	1. Լեռնանկարային ճանաչարներ 2. Տների նյութեր 3. Տաների տարածքներ և այգիներ
5.	1. Սարիկ 2. Կենտրոններ 3. Հնար-շխտություններ 4. Լեռնանկարային ճանաչարներ 5. Տաների տարածքներ 6. Տանգառարաններ
6.	1. Այգիներ 2. Բրանչարատալրոստացիայի որոշ կուտորաններ 3. Բար
7.	1. Այգիներ 2. Տանգառարաններ 3. Տաներ 4. Բար 5. Կենտրոններ 6. Էլեմենտներ 7. Տրանսպորտային միջոցներ
8.	1. Բուսակեր տներ 2. Հնար-շխտություններ 3. Լինեթրատալրոստացման համակարգ
9.	1. Բուսակեր տներ 2. Դպրոց 3. ՆՈՒՀ 4. և այլ շխտություններ
10.	1. Սարիկ 2. Առանձններ 3. Առանձնատնտեսություն
11.	1. Մշակվող հացահատիկ 2. Բանջարատալրոստացիայի բուսատնտեսություն
12.	1. Ճանաչարի 2. Տաների տարածքներ 3. Այգիներ
13.	1. Բուսակեր տներ 2. Հնար-շխտություններ 3. ճանաչարներ
14.	1. Բուսակեր տներ 2. Հնար-շխտություններ 3. ճանաչարներ
15.	1. Սարիկ 2. Առանձններ 3. Լինեթրատալրոստացումներ

ՍԻՆՄԱՏԻԿ ՊԱՏԿԵՐ

ԿԱՃԱՃԿՈՒՑ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ՎՏԱՆԳՆԵՐԻ, ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Վտանգներ/խոցելիություն/կարողություն/պայմանական նշաններ	
1.	1. Մարդիկ 2. Շենք-շինություններ 3. Կենդանիներ 4. Ենթահամակարգեր
2.	1. Այգիներ 2. Խոտհաղթներ 3. Անասնապահություն
3.	1. Ներհամայնքային ճանապարհներ 2. Տեսանրմ տարածքներ և այգիներ
4.	1. Այգիներ 2. Բանցարաբուսության որոշ կուլտուրաներ 3. Բերք
5.	1. Բնակելի տներ 2. Շինություններ 3. Ծանապարհներ
6.	1. Մարդիկ 2. Անասուններ 3. Էլեկտրաաղբափրոսներ 4. Անտառներ
7.	1. Այգիներ 2. Տանքեր 3. Բերք 4. Կենդանիներ 5. Շինություններ
8.	1. Բնակելի տներ 2. Էլեկտրահղորդակցման հաճախարհ 3. Տանցատարածներ 4. Այգիներ
9.	1. Մարդիկ 2. Անասուններ 3. Անասնապահություն
10.	1. Մշակվող հացահատիկ 2. Բանցարաբուսության քրտատեսակներ
11.	1. Ծանապարհ 2. Էլեկտրահղորդակցում 3. Բնակելի տներ
12.	1. Բնակելի տներ 2. Ծանապարհներ
13.	1. Բնակելի տներ 2. Դպրոց 3. Մանկապարտեզ 4. և այլ շինություններ
14.	1. Խոտածածկ տարածքներ 2. Կենդանիներ 3. Բուսականություն
15.	1. Անտառներ 2. Խոտածածկ տարածքներ 3. Կենդանիներ 4. Բուսականություն

	- աշխարհագրական բևեռներ
	- տարահանման հավաքատեղի
	- վտանգ-ըստ համարակալման
	- վտանգ-զրային
	- խոցելիություն- ըստ վտանգի

	- առաջին օգնության տեղամաս
--	----------------------------

1	- բն. գրասենյակ
2	- դպրոց
3	- ՆՈՒՀ
33	- գետակ
47	- մշ. տուն
48	- բուժկետ
49	- ՕԿՋ
52	- հանդիսու.

16.	1. Բնակելի տներ 2. Շենք-շինություններ 3. Տեսանրմ տարածքներ 4. Ծանապարհներ
17.	1. Բնակելի տներ 2. Շենք-շինություններ 3. Տեսանրմ տարածքներ 4. Ծանապարհներ

18.	1. Մարդիկ
19.	

Միտեմատիկ պատկերների համար կարող եք հիմք վերցնել

**ԱԹՍ-ների միջոցով
կատարված լուսանկարները**

**Օնլայն, հանրային քարտեզների
լուսանկարները
Google maps, Google earth, Google
earth pro, Open street map,
Copernicus map,
այլ**

**GIS ընդհանուր բնույթի
քարտեզները**